

หลักจริยธรรม

การวิจัยเชิงคุณภาพ

รศ.ดร.โยธิน แสงวงศ์

สถาบันวิจัยประชากรและสังคม

มหาวิทยาลัยมหิดล

ภูมิหลังของความสำคัญสำหรับการวิจัยในมนุษย์

- กฎนูเรมเบิร์ก (Nuremberg Code 1947) เกิดขึ้นหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 สิ้นสุด เพราะในระหว่างสงคราม มีการทดลองของชาวนาซีในมนุษย์มากมาย คล้ายกับการรังแก มนุษยชาติอย่างไร้มนุษยธรรม
- ผู้เขียน กฎนูเรมเบิร์ก คือ นักกฎหมาย ให้ความสำคัญกับการส่งเสริม การทำวิจัยที่ถูกต้อง ถูก หลักการในทางจริยธรรม เน้นการยินยอม ต้องตระหนักถึงสิทธิ ของบุคคลที่เป็นผู้ร่วมวิจัย เด็ก ผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาส ผู้หมดสติ ผู้มีสติปัญญาอ่อน ผู้สูงอายุ ผู้หมดสติ ฯลฯ
- ต่อมา มีปฏิญญาเฮลซิงกิ ปี 1964 ปรับแก้จากของเดิมข้างต้น เน้นที่นักวิจัย และ ผู้ร่วมวิจัย และถัดมา ถึงปี 2008 ระบุขยายความครอบคลุมถึง ผู้ให้ทุน กรรมการวิจัย ทีมงานวิจัย สถาบันวิจัยฯ ผู้เข้าร่วมวิจัย ทั้งที่เป็น อาสาสมัครโครงการวิจัย เจ้าหน้าที่ ฯลฯ ต้องรับทราบและ ปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด เรื่อง การละเมิดสิทธิ และ ความถูกต้องของหลักการวิจัย ระเบียบ วิธีการวิจัย

หัวใจสำคัญ!

- พิทักษ์สิทธิและเคารพต่อบุคคล
- ความปลอดภัย ไม่ก่อให้เกิดอันตราย/
เสียหายต่อบุคคล
- มีความยุติธรรมในการเลือกบุคคล

แนวคิดและหลักการของการวิจัยเชิงคุณภาพ

Paradigm (กระบวนทัศน์) The Structure of Scientific Revolution (Thomas Kuhn; 1967)
Qualitative research methodology and Grounded Theory Barney Glaser and Anselm Strauss (1965) Juliet Corbin (Sociologists)
Ontology (ญาณวิทยา: ความลึกลับของศาสตร์)

วิธีการวิจัยเน้นที่คุณภาพของข้อมูล

Methodology (วิธีวิทยา) (นักวิจัยจด ขีดเขียน ฯลฯ: **Etic**)

(นักวิจัยขีดเขียน วิเคราะห์พรรณาเอง อาจตีความเกินจริงเกินไป : **Emic**
(over statement)

Epistemology (ความเป็นองค์ความรู้ที่แท้จริง)

Holistic (ความรู้จริงอย่างเป็นองค์รวม)

Embedded Multiple Cases (หลายชุมชน หลายผู้ หลาย
หลังคาเรือน ฯลฯ)

การเป็นตัวแทน(สามัญการ: สามัญ+ อาการ) (**generalization:**
Generalized + Action)

หัวใจสำคัญของการวิจัยในเชิงคุณภาพ

- เชื้อในหลักการปรากฏการณ์วิทยา (Phenomenology approach)
- ใช้หลักการค้นหาความรู้ที่เป็นความจริงจากแหล่งรากเง้าของข้อมูล (Grounded Theory Approach)
- เน้นทำความเข้าใจและรู้จริง รู้ลึก ละเอียดแบบเป็นองค์รวมทุกมิติ ทุกส่วนของประเด็นเรื่องที่ทำการศึกษา (Holistic)
- ข้อมูลต้องมีคุณภาพ และมีความน่าเชื่อถือว่าถูกต้องตามปรากฏการณ์ ลักษณะพฤติกรรมที่แสดงออก สัญลักษณ์ที่พบเห็น เนื้อหาที่บรรยาย ฯลฯ ที่ต้องผ่านการตรวจสอบสามเส้าแล้ว (Triangular Check)
- Method Time Place Person: MTPP

- เน้นหลักการรังสรรค์วิทยา (Constructionism) ในการวิเคราะห์ เพื่อตีความหมาย (Meaning) ปราบกฏการณ์ สัญลักษณณ์ พฤติกรรม เนื้อหาข้อมูล ฯลฯ ขึ้นมาเป็นข้อค้นพบแล้วอภิปรายผล
Meta Ethnography ด้วยวิธีพิจารณาแบบตรงไปตรงมา (linear interpretation- แบบเล่าเรื่องตามทีเห็น) กับแบบทาบปราบกฏการณ์ สัญลักษณณ์ ด้วยทฤษฎี หลักการจากวรรณกรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม กฎหมาย ฯลฯ-spiral interpretation)

หัวข้อ	พิทักษ์สิทธิและเคารพ ต่อบุคคล	ความปลอดภัย ไม่ ก่อให้เกิดอันตราย/ เสียหายต่อบุคคล	มีความยุติธรรมในการ เลือกบุคคล	ฯลฯ
ความเป็นมาและ ความสำคัญของปัญหา				
วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง				
แนวคิดของการวิจัย				
ข้อมูล วิธีดำเนินการ และระเบียบวิธีการวิจัย				
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล				
การอภิปรายผล				
สรุป				

การดำเนินการเก็บข้อมูล: การวิจัยในเชิงคุณภาพ

- เชื่อในเรื่องปรากฏการณ์วิทยา
- เป็นการค้นหาความรู้ที่เป็นความจริงจากแหล่งรากเหง้าของข้อมูล
- แนวคิดปะติดปะต่อเชิงโครงสร้าง
- การสังเกตอย่างมีส่วนร่วม การสังเกต การสนทนากลุ่มย่อยตามธรรมชาติ การจัดสนทนากลุ่ม การสนทนา การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก
- หากไม่เล่าหรือชี้แจงรายละเอียดของโครงการวิจัยฯ ให้ชุมชน สังคม หรือ บุคคลที่เป็นแหล่งข้อมูลได้ทราบก่อนที่จะได้รับความยินยอมให้ข้อมูล จะถือว่าเป็นการละเมิด แอบดู แอบสังเกต ถือว่าไม่เหมาะสม

การรวบรวมข้อมูลในเชิงคุณภาพ

- การถ่ายภาพ การบันทึกเสียง การสังเกตภาพ การลอกภาพ การขอถ่ายเอกสาร การขอคู่มือเอกสาร การจับ การหยิบของ ฯลฯ ต้องขออนุญาตก่อนทุกครั้ง
- การถ่ายภาพควรมุมกล้องที่ไม่แสดงเต็มหน้า มุมที่คาดว่าจะไม่มีปัญหาเรื่องการละเมิดสิทธิตามมา
- บอกตามความจริงว่าจะนำไปเผยแพร่ เช่น นำเสนอประกอบผลการวิจัยในที่ประชุม นำเสนอในการสอน นำเสนอในเวทีบรรยาย นำเสนอในรายงานการวิจัย นำเสนอในบทความวิจัย
- ต้องตระหนักอยู่เสมอเกี่ยวกับจรรยาบรรณวิจัยและจริยธรรมการวิจัย

การสรุปผล การศึกษาด้านสังคมศาสตร์

- ในเชิงคุณภาพ ผลการวิจัย ข้อค้นพบ ต้องมีปรากฏการณ์ หรือ หลักฐานยืนยัน
- ในการตีความหมายและอภิปรายผล ที่สำคัญคือ ต้องนำวรรณกรรมที่อ้างอิงได้และเชื่อถือได้ มาร่วมอภิปรายผลในเชิงเปรียบเทียบด้วย ต้องอ่านเอง ไม่คัดลอก
- การสรุปผล ต้องสรุปตามผลการวิจัยที่ค้นพบจะต้องไม่อธิบายจนเกินจริง ตามปรากฏการณ์ที่เป็นหลักฐานจากผลการวิเคราะห์

หนังสือแสดงเจตนายินยอมเข้าร่วมการวิจัยโดยได้รับทราบข้อกล่าวและเสริมใจ

ข้าพเจ้า _____ วันที่ _____ เดือน _____ พ.ศ. _____
 อายุ _____ ปี อาศัยอยู่บ้านเลขที่ _____
 ถนน _____ ตำบล _____ อำเภอ _____
 จังหวัด _____ วัตถุประสงค์ _____ โทรศัพท์ _____

ขอแสดงความยินยอมเข้าร่วมโครงการวิจัยเรื่อง **"ปัญหาหนี้ของระบบของเกษตรกรไทย"**
 โดยข้าพเจ้าได้รับทราบรายละเอียดเกี่ยวกับที่มาและจุดมุ่งหมายในการทำวิจัยรายละเอียดขั้นตอนต่างๆ ที่จะต้องปฏิบัติหรือได้รับการปฏิบัติ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับขอการวิจัยและความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้นจากการเข้าร่วมการวิจัย รวมทั้งแนวทางการป้องกันและแก้ไขหากเกิดอันตราย โดยได้อ่านข้อความที่มีรายละเอียดอยู่ในเอกสารชี้แจงผู้เข้าร่วมการวิจัย โดยตลอด อีกทั้งยังได้รับฟังอธิบายและตอบข้อสงสัยจากหัวหน้าโครงการวิจัยเป็นที่เรียบร้อยแล้ว

ข้าพเจ้าจึงสมัครใจเข้าร่วมในโครงการวิจัยนี้

ข้าพเจ้าได้ทราบถึงสิทธิที่ข้าพเจ้าจะได้รับข้อมูลที่มีลิขสิทธิ์ทางด้านประโชชน์และโทษจากการเข้าร่วมการวิจัย และสามารถถอนตัวหรือลงเข้าร่วมการวิจัยได้ทุกเมื่อ โดยจะไม่มีผลกระทบใดๆ ต่อข้าพเจ้าแต่อย่างใด และยินยอมให้ผู้อื่นใช้ข้อมูลส่วนตัวของข้าพเจ้าที่ได้รับจากการวิจัย แต่จะไม่เผยแพร่ต่อสาธารณะเป็นรายบุคคล โดยจะนำเสนอบนข้อมูลโดยรวมจากการวิจัยเท่านั้น

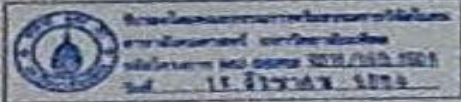
หากข้าพเจ้ามีข้อข้องใจเกี่ยวกับขั้นตอนของการวิจัย ข้าพเจ้าจะสามารถติดต่อกับ รศ.ศาสตราจารย์ ดร.ไอลิน แสงวิไล เบอร์โทรศัพท์ 0 2441 0202-4 ต่อ 502 ได้ตลอดเวลา

หากข้าพเจ้าได้รับการปฏิบัติไม่ตรงตามที่ระบุไว้ในเอกสารชี้แจงผู้เข้าร่วมการวิจัย ข้าพเจ้าสามารถติดต่อกับประธานคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน สาขาสังคมศาสตร์ หรือผู้แทนได้ที่สำนักงานคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน สาขาสังคมศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ถนนพุทธมณฑล สาย 4 ตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม 73170 โทรศัพท์ 0 2441 9160 โทรสาร 0 2441 9181

ข้าพเจ้าเข้าใจข้อความในเอกสารชี้แจงผู้เข้าร่วมการวิจัย และพึงพอใจต่อแสดงเจตนายินยอมนี้โดยตลอดแล้ว จึงลงนามมีชื่อไว้

ลงชื่อ _____ ผู้เข้าร่วมการวิจัย
 (_____) วันที่ _____

ลงชื่อ _____ ผู้ให้ข้อมูลและขอความยินยอมที่หัวหน้าโครงการวิจัย
 (_____) วันที่ _____

23

cl also found occasional *Atriplex* *lampa* in the wash, as well as a large, silver grey, apparently dead bush of *Prosopis juliflora* and seed pods built into the branch (most penetrated by insect larvae) shrubs ~ 5m tall.

(softer soil?), possibly *Eligmodontia*? The substrate of ^{clayey} sand + dirt seems ^{clayey} tough for digging.

Our camp, along the road, is right at the border of the vegetation change between *harrera* + salt flat. cl set an additional 20 traps from the road east into the salt flat vegetation, 15 Sherman + 5 kill traps (Victor), + 1 trap next to a hole near camp. Along the road went further into the flats. There are many holes dug into the bank which appear to be armadillo; as well as armadillo scratching on the flats. Plants on the border of the flats include: *Muhlenbergia spinosa*, very spiny, low, grass-like mound (short like ball), some *harrera*, nitida (small *Atriplex* *lampa*), light silver green shrub (~1m). cl the flats veg. includes mostly low (~5in-1ft) grass, *Atriplex* *lampa*, and light colored low (1ft-3ft) shrubs, *Atriplex* *lampa*. cl saw some small holes near shrubs.

Rosanne set a line of 45 from salt flat into low hills to north (east). Juan Carlos set 35 to the SE, along edge + grass + *harrera* + then into salt flats. Susanna set 50 along the border of *harrera* and salt flats. Hopefully with all these we covered all 3 habitats.

Clear tonight + no moon. Stars brilliant. Windy.

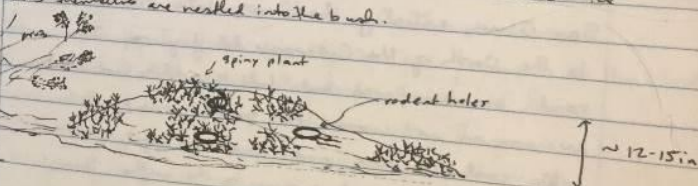
Late asado (~10:00) + to bed.

24 March

Clear and cold last night; 25° F this morning at ~7:30.

Dew Trap results were fairly grim: cl caught a

Phyllotis (*darwini*?) is next to a hole in a mound of spiny (plant from hell) grass, on the *harrera*/salt flat border, and Juan Carlos caught what appears to be an *Eligmodontia* - next to the only large bush/small tree on the salt flats, ~100m from the edge. On closer inspection, in the daylight, there appear to be numerous rodent holes in the mounds of spiny grass along this escarpment. They may be other *Phyllotis*. Whatever it is has a good tolerance for the spines of this plant, which are fierce, as the entrances to the holes are lined with cut stems and the holes themselves are nestled into the bush.

~ (spines)
leaves "spiral"
= *Muhlenbergia*

This same plant we encountered at 8 km W. of Refugio Militar General Miranda, Dpto. San Carlos, Mendoza, on the way to Laguna Diamante.

Other plants we can identify here include *Prosopis*

